

„Forschungen zur Volks- und Landeskunde”, singura revistă a Academiei Române editată în limba germană, la 50 de ani (1959-2009)

Gudrun-Liane ITTU*

Keywords: „Forschungen zur Volks- und Landeskunde”, German minority, Sibiu, scientific review, history, ethnology, dialectology

Forschungen zur Volks- und Landeskunde, the Sole German Review of the Romanian Academy (1959-2009) at its 50th Anniversary

Since 1949 the German minority in Romania was permitted to rebuild its cultural life which – according to the communist paradigm – had to be “Marxist in its content and national in shape”. In 1959 in Sibiu the review *Forschungen zur Volks- und Landeskunde* appeared as a tribune of Transylvanian studies. Although the editorial staff had to make concessions to the communist regime, its members tried to keep high scientific standards. Therefore the review *Forschungen*, the sole scientific periodical of the Romanian Academy published in German, was one of the most important reviews of the time. After 1989 the situation of the review changed as it had to face financial problems. Despite all difficulties, the *Forschungen* survived and still is an important publication of the Romanian Academy.

Situația minorității germane după cel de-al Doilea Război Mondial

Grupurile de germani trăitori pe teritoriul actual al României au avut de secole o bogată viață culturală, editând publicații periodice încă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea. După crearea României Mari, minoritatea germană s-a bucurat de autonomie culturală, iar numărul publicațiilor periodice a fost mare. În anii ‘30 numeroși etnici s-au lăsat intoxicați de propaganda nazistă, iar în 1940, la presiunea *Reich-ului*, a fost creat Grupul Etnic German, o organizație subordonată direct Germaniei. Grupul etnic s-a bucurat de un regim de excepție, de discriminare pozitivă cum am spune în ziua de azi. Conducut de fasciști convinși, s-a inserat în sau a preluat conducerea unor instituții tradiționale, precum biserica, școala, vecinătățile, încercând să le modeleze după nevoile sale propagandistice.

Din cauza acestor antecedente, perioada cuprinsă între 23 august 1944 și iunie 1948 a fost pentru germani una extrem de tulbură și de tensionată. Fiind, în totalitate, acuzați de pro-hitlerism, au avut de suportat o serie de măsuri punitive. În ciuda situației grave pe care au trăit-o, soarta lor a fost totuși ceva mai bună decât a germanilor din Polonia, Cehoslovacia și Ungaria, țări de unde au fost expulzați. După 1948 nu au mai fost ținta unor măsuri coercitive speciale, criteriul „național” al discriminării fiind înlocuit cu unul de sorginte „socială”, care i-a vizat pe „dușmanii de clasă”, indiferent de etnie.

După proclamarea Republicii Populare Române, la 30 decembrie 1947, la nivelurile cele mai înalte, s-a pus în discuție, printre altele, rezolvarea situației etnicilor germani. Prima Constituție a Republicii Populare Române, votată de Marea Adunare Națională la 13 aprilie 1948, a rezolvat formal egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor țării¹, iar în urma *Rezoluției Biroului Politic în Chestiunea Națională* din 10-11 iunie 1948, a luat naștere „Comitetul Antifascist German” (*Deutsches Antifaschistisches Komitee*) organ de reprezentare a minorității germane, responsabil de reeducarea în spirit marxist-leninist a

* Doctor în istorie, cercetător științific II, Institutul de Cercetări Socio-Umane din Sibiu (ittu@icsusib.ro).

¹ *Constituția Republicii Populare Române*, text votat de MAN în ședința din 13 aprilie 1948, f.l., f. a., p. 50.

acesteia. Odată cu crearea Comitetului, situația germanilor a început să se normalizeze, în sensul că se admitea ideea că etnia ar putea fi folositoare edificării noii societăți. De altfel, autoritățile comuniste au realizat de timpuriu că loialitatea și simpatia minorităților naționale poate fi obținută numai dacă li se permite păstrarea mărcilor definitorii ale etniei lor, constând, alături de folosirea limbii materne, în practicarea obiceiurilor și datinilor și în păstrarea unui mod de viață propriu.

În această idee, la 13 aprilie 1949 apărea primul număr al cotidianului „Neuer Weg”, organ de presă al Comitetului Antifascist German. Această apariție avea loc după ce, timp de aproape 5 ani, germanii nu mai beneficiaseră de un ziar de mare tiraj. „Neuer Weg”, asemenea întregii publicistici a timpului, trebuia să întrunească, în spirit leninist, calitatea de propagandist, de agitator și totodată de forță organizatoare a maselor populare². Adresându-se minorității germane, publicația urmărea, alături de scopurile generale impuse presei, și unele specifice etniei căreia îi era destinat. Astfel, se urmărea eradicarea urmelor ideologiilor burgheze și extremiste, educarea în spiritul noii orânduiri, precum și formarea unei culturi noi, care să corespundă dezideratului leninist „socialistă în conținut și națională în formă”. Alături de cotidianul „Neuer Weg”, în 1949 au apărut și publicații periodice, respectiv „Banater Schrifftum”, la Timișoara, și „Kultureller Wegweiser”, la București. Editurile Cartea Rusă și Tineretului au editat, de asemenea, câteva titluri în limba germană. Oricum, numărul și calitatea acestor publicații nu puteau mulțumi o etnie cu aspirații culturale mult mai înalte.

Profitând de climatul de destindere politică de după moartea lui I. V. Stalin, intelectualitatea germană a început să facă demersuri în favoarea reluării cercetărilor de anvergură din perioada interbelică, care au fost abandonate prin forța împrejurărilor. O condiție favorizantă a constituit-o acordul cultural, încheiat în 1955, între Academia RPR și Academia de Științe din Berlin (RDG), în care era stipulată continuarea muncii la *Dicționarul graiurilor săsești* din Transilvania³. Pe parcursul anului 1956 au avut loc mai multe întâlniri ale unor reputați intelectuali germani cu persoane cu putere de decizie politică. Discuțiile au vizat necesitățile și expectanțele germanilor, precum și posibilitățile concrete privind cercetarea științifică. Astfel, s-a cerut înființarea, la Sibiu, a unui Centru de cercetări subordonat Academiei RPR, și a unei reviste științifice în limba germană.

Revista „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” între 1958 și 1989

Cererea privind înființarea secției de cercetare a fost repede aprobată, astfel că în octombrie 1956 a luat ființă, la Sibiu. Urmare a înființării nucleului viitorului Institut de Cercetări Socio-Umane, activitatea de cercetare cu privire la naționalitatea conlocuitoare germană a fost înglobată în planul celui mai înalt for științific al țării, Academia Română. În ciuda ideologizării puternice căreia îi era supusă această muncă, ea a însemnat foarte mult pentru intelectualii germani, cărora le-a întărit respectul de sine și le-a redat speranța într-o viață normală.

Apariția revistei științifice a fost amânată până în iunie 1957, iar primul număr a văzut lumina tiparului în 1958. Astfel, „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” devenea singura și unica revistă în limba germană a Academiei Republicii Populare Române. După

² *Neuer Weg*, nr. 1, 13 martie 1949, p. 1.

³ Anneliese Thudt, *Dienst am Wörterbuch. Hundert Jahre seit der Geburt des Mundartforschers Fritz Holzträger*, în: *Neuer Weg*, 10 dec. 1988, p. 3.

revoluția maghiară, evenimentele au luat o turnură nefericită, înghețul politic și înăsprirea liniei dogmatice făcându-se curând simțite. Această evoluție/involuție a resimțit-o din plin și noua revistă. Primul volum a apărut în 1958, la Editura Academiei Republicii Populare Române, sub îngrijirea unui colectiv de redacție format din Carl Göllner, redactor-șef, Harald Krasser și Nicolae Lupu, membri. Numărul fiind declarat necorespunzător din punct de vedere ideologic, a fost respins și topit. Puținele exemplare salvate de la dispariție constituie astăzi rarități bibliofile. Volumul se deschide printr-un cuvânt înainte al redacției către cititori, în care sunt menționate premisele care au dus la înființarea secției de cercetare și scopurile acesteia. Se afirmă că: „Scopul publicației [...] este acela de a deveni un loc de întâlnire pentru cercetarea germană din România și, totodată, o tribună de afirmare pentru cercetătorii aparținând națiunilor înfrățite, pentru toți aceia care au ceva de spus în legătură cu problematica revistei”⁴.

În ciuda faptului că revista „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” s-a născut într-o conjunctură nefavorabilă, munca a continuat în cadrul unui colectiv redacțional mai numeros, format din Carl Göllner, redactor-șef, și Ernst Breitenstein, Victor Cheresteșiu, Egon Dörner, Harald Krasser, Nicolae Lupu, Arnold Pancratz, membri. Primul număr „oficial” a apărut în 1959. „Cuvântul către cititori” (*Unsere Zielsetzung*)⁵ suferise unele modificări față de varianta refuzată, fiind îmbogățit cu paragrafe menite a ilustra politica justă a partidului față de minorități. Mesajul inițial a rămas însă neschimbat. Cuprinsul a suferit și el unele schimbări, care au contribuit la adâncirea „spiritului partinic” al publicației, precum și la prezentarea istoriei drept succesiune a luptei dintre clasele sociale antagonice. Astfel, studiul lui Bernhard Capesius despre opera lui Andreas Scheiner, din prima ediție, a fost înlocuit cu un studiu al aceluiași autor despre strămutarea silită a landlerilor în Transilvania în secolul al XVIII-lea⁶. Contribuția lui Nicolae Lupu despre necropola de la Calbor a fost înlăturată din sumar⁷, studiul lui Gustav Gündisch despre cetatea de la Vingard a fost înlocuit cu unul al aceluiași autor, ce trata despre răscola sibienilor din anul 1556⁸, iar contribuția lui Georg Duzinchevici despre istoria Arhivei de stat din Sibiu, a fost înlocuit cu un articol al aceluiași autor despre răzvrătirea de la Ocna Sibiului din anul 1870⁹. Restul modificărilor au fost de importanță neînsemnată.

Chiar și o trecere rapidă în revistă a sumarului revistei în cei 30 de ani de apariție în condiții comuniste, timp în care 32 de volume au văzut lumina tiparului, ilustrează faptul

⁴ *Unsere Zielsetzung*, în: *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, nr. 1, 1958, p. 7-8. (Sie tritt zunächst als Organ der Hermannstädter Sektion für Gesellschaftswissenschaften in Erscheinung, hofft aber darüber hinaus zur Heimstätte einer weit ausgreifenden deutschen wissenschaftlichen Forschung in unserem Lande zu werden und schließlich zum Sprachrohr aller jener Forscher unserer Brudernationen, die im Fragenbereich dieser Zeitschrift ein Wort mitzureden haben und die wir im Geiste friedlicher Zusammenarbeit willkommen heißen).

⁵ *Unsere Zielsetzung*, în: *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, nr. 1, 1959, p. 5-6.

⁶ Bernhard Capesius, *Das Lebenswerk Andreas Scheiners*, în: *ibid.*, nr. 1, 1958, p. 61-80; Bernhard Capesius, *Die Zwangsverpflanzung österreichischer Untertanen nach Siebenbürgen im 18. Jahrhundert*, în: *ibid.*, 1/1959, p. 111-144.

⁷ Nicolae Lupu, *Die Grabstätte von Calbor*, în: *ibid.*, 1/1958, p. 81-107.

⁸ Gustav Gündisch, *Zur Geschichte der Burg von Weingartskirchen*, în: *ibid.*, 1/1958, p. 109-123; Gustav Gündisch, *Der Hermannstädter Aufstand des Jahres 1556*, în: *ibid.*, 1/1959, p. 75-110.

⁹ Georg Duzinchevici, *Zur Geschichte des Staatsarchivs von Hermannstadt*, în: *ibid.*, 1/1958, p. 125-148, Georg Duzinchevici, *Der Aufruhr von Salzburg im Jahre 1870*, în: *ibid.*, 1/1959, p. 202-204.

că și această publicație s-a aflat „sub vremi”. Primii ani au stat sub semnul dogmatismului rigid, ca apoi, în anii liberalismului, să se schimbe tonul, permițându-se și abordarea de subiecte mai delicate. Până în 1964 rezumatele studiilor erau redactate în limba rusă și numai începând cu volumul al șaptelea s-a trecut la redactarea lor în limba română. În intervalul 1964-1989, revista a apărut cu câte două numere pe an, excepție făcând volumul 25 din 1982, în alcătuirea căruia au fost cuprinse două numere, urmare a crizei de hârtie care debutase în acel an. Din 1983 revista a reapărut cu două numere pe an, dar într-o formă mai suplă, întrucât numărul de pagini s-a redus de la aproximativ 160 de pagini la 100.

În ultimii ani ai dictaturii ceaușiste, colectivul redacțional, condus de Gerhard Konnerth, a încercat să nu abdice de la standardele cu care își obișnuise cititorii, făcând concesiile politicului numai atunci când acestea erau inevitabile. Nu este lipsit de importanță faptul că în „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” nu au apărut fotografii ale dictatorului sau ale cuplului prezidențial. În volumul 24, nr. 1/1980, Carl Göllner, invocând îndatorirea istoricului de a sluji adevărul, a încercat să corecteze câteva erori referitoare la unele aspecte din istoria sașilor din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, colportate de istoriografia românească¹⁰. Însuflețită de același principiu este și contribuția sa din volumul 27, nr. 2/1984, în care corectează imaginea distorsionată a baronului Samuel von Brukenthal, creionată de Radu Selejan în romanul *Roata fără sfârșit* (Albatros, București, 1984)¹¹.

Analizând conținutul revistei, ni se relevă următoarele domenii de interes, susceptibile de varii defalcări pe subdomenii: istorie, istoria artelor, istoria muzicii, etnografie / etnologie, dialectologie, istoria gândirii, istorie literară, sociologie, demografie.

Potrivit priorităților „Secției de cercetare” din Sibiu, studiile de istorie s-au aflat pe primul loc, acoperind un interval extrem de vast, de la preistorie, la istorie contemporană. Revista le-a oferit arheologilor transilvăneni posibilitatea de a-și face cunoscute descoperirile. Acestea vizau civilizațiile preistorice, civilizația geto-dacică și romană, perioada migrațiilor și cea a etnogenezei poporului român, precum și mărturii referitoare la coloniștii sași¹². Spații ample au fost rezervate istoriei germanilor de pe teritoriul României, ponderea cea mai mare revenindu-le sașilor, a căror istorie a fost tratată de la așezare și până în actualitate¹³. Universitatea săsească, organul politic și administrativ suprem, viața

¹⁰ Carl Göllner, *Berichtigungen zur Geschichte der Siebenbürger Sachsen im 18. und 19. Jahrhundert*, în: *ibid.*, vol. 24, nr. 1/1980, p. 21-29.

¹¹ Carl Göllner, *Historische Fakten und wissenschaftlich nicht begründete Behauptungen*, în: *ibid.*, vol. 27, nr. 2/1984, p. 101-107;

¹² Iuliu Paul, *Ein Hockergrab der bemalten Keramik bei Salzburg*, în: *ibid.*, vol. 6, 1963, p. 128-135; Nicolae Lupu, *Ein Körpergrab aus dem 3. Jahrhundert bei Kleinprobstdorf*, în: *ibid.*, vol. 3, 1961, p. 153-168; Nicolae Branga, *Die Römer in der Senke von Miercurea Sibiului*, în: *ibid.*, vol. 30, nr. 1/1987, p. 37-44; Constantin Daicoviciu, *Der Ursprung des rumänischen Volkes im Lichte der neuesten Forschungen und Ausgrabungen*, în: *ibid.*, vol. 10, nr. 2/1967, p. 5-19; Thomas Nægler, *Die mittelalterliche Burg von Tilișca nach ihrer archäologischen Erforschung*, în: *ibid.*, vol. 10, nr. 1/1967, p. 77-85; Mariana Dumitrache, *Archäologische und baugeschichtliche Forschungen in der Repser Gegend*, în: *ibid.*, vol. 21, nr. 2/1978, p. 35-53.

¹³ Thomas Nægler, *Der Name Siebenbürgen*, în: *ibid.* vol. 12, nr. 2/1969, p. 63-71; Idem, *Zur Auswanderung aus Niederlothringen: Anselm von Braz*, în: *ibid.*, vol. 23, nr. 1/1980, p. 107-109; Paul Binder, *Ein dokumentarischer Hinweis auf die "hospites" in Siebenbürgen (1186)*, în: *ibid.*, vol. 19, nr. 2/1976, p. 37-39; Thomas Nægler, *Die soziale Schichtung bei den Siebenbürger Sachsen im 12. -13. Jahrhundert*, în: *ibid.*, vol.

breslelor, conflictele sociale, configurația orașelor, lupta comună a românilor, maghiarilor și germanilor ș. a. au făcut obiectul a numeroase studii publicate pe parcursul anilor¹⁴.

Datorită faptului că cea de-a XV-a sesiune a *Cercului de Studii Transilvane* cu sediul la Heidelberg/Germania, având ca temă lupta antiotomană, s-a desfășurat, în perioada 1-3 august 1977, la Sibiu, volumul 21, nr. 1/1978 a cuprins referatele prezentate în cadrul acestei manifestări. Revoluția de la 1848/1949 și Marea Unire au constituit, de asemenea, momente istorice amplu reflectate în revista „Forschungen zur Volks- und Landeskunde”, acestor evenimente fiindu-le dedicat volumul 21, nr. 2/1978.¹⁵ De interes au fost și evoluțiile din perioada interbelică, o perioadă care, din motive ideologice, a fost prezentată deosebit de trunchiat, accentul punându-se pe mișcarea muncitorească și pe lupta antifascistă în detrimentul altor momente importante.¹⁶ Momentele istorice de la 23 august 1944 și 8 mai 1921 au fost rememorate periodic, iar realizările socialiste și documentele de partid, respectiv însemnătatea acestora pentru minoritatea germană, au fost comentate în articolul de fond al publicației.¹⁷

15, nr. 1/1972, p. 31-43; Paul Niedermaier, *Banater Siedlungen im Lichte der josephinischen Landesaufnahme*, în: *ibid.*, vol. 24, nr. 2/1981, p. 50-55; Josef Dinjer, *Weshalb ist Wiseschdia auf der Banater Heide nicht im Zeitraum 1765-1772 besiedelt worden*, în *ibid.*, vol. 23, nr. 2/1980, p. 40-43; Johann Wolf, *Wie kamen im 18. Jahrhundert deutsche Kolonisten ins Banat*, în: *ibid.*, vol. 16, nr. 2/1973, p. 5-20.

¹⁴ Thomas Nögler, *Zur Entstehungsgeschichte der Sächsischen Nationsuniversität*, în: *ibid.*, vol. 30, nr. 1/1987, p. 45-52; Balduin Hertrier, *Wanderungsforschung als genealogische Quelle*, în: *ibid.*, vol. 20, nr. 2/1977, p. 96-98; Adolf Armbruster, *Eine Kronstädter Bruderschaftsordnung aus dem 17. Jahrhundert*, în *ibid.*, vol. 13, nr. 2/1970, p. 65-72; Paul Binder, *Die Rolle der Siebenbürger Sachsen im Bauernaufstand von 1437-1438*, în: *ibid.*, vol. 15, nr. 1/1972, p. 53-59; Paul Binder, Constantin Câmpeanu, *Zur Beteiligung der ungarischen und deutschen Bevölkerung Siebenbürgens an dem Bauernaufstand unter der Führung Horeas (1784)*, în: *ibid.*, vol. 6, 1963, p. 152-158; Paul Niedermaier, *Heramnnstadt in Beschreibungen des 16.-18. Jahrhunderts*, în: *ibid.*, vol. 22, nr. 2/1979, p. 30-42; Idem, *Die Gemarkungen siebenbürgischer Straßendörfer*, în: *ibid.*, vol. 32, nr. 1/1989, p. 32-41; Carl Göllner, *Sein und Leistungen der Siebenbürger Sachsen im 15. und 16. Jahrhundert*, în: *ibid.*, vol. 23, nr. 1/1980, p. 39-60; Camil Mureșan, *Der gemeinsame Kampf der Rumänen, Ungarn und Sachsen gegen die Türken unter Jancu von Hunedoara*, în: *ibid.*, vol. 21, nr. 1/1978, p. 23-26.

¹⁵ Victor Cheresteșiu, *Bestrebungen zur revolutionären Einheit der Völker Siebenbürgens während der Jahre 1848-1849*, în: *ibid.*, vol. 13, nr. 2/1970, p. 19-44; Carl Göllner, *Zu einigen Fragen des Revolutionsjahres 1848 in Siebenbürgen*, în: *ibid.*, vol. 15, nr. 2/1972, p. 102-113; Elisabeth Göllner, *Fragen der siebenbürgischen Revolution von 1848-1849 in der Frankfurter Nationalversammlung*, în: *ibid.*, vol. 22, nr. 2/1979, p. 51-59.

¹⁶ Vasile Ciobanu, *Die politische Organisation der Siebenbürger Sachsen im ersten Jahrzehnt der Zwischenkriegszeit*, în: *ibid.*, vol. 31, nr. 1/1988, p. 41-51; Gheorghe Popescu, *Antifaschistische Kundgebungen im Sommer des Jahres 1944 im Komitat Hermannstadt*, în: *ibid.*, vol. 12, nr. 2/1969, p. 13-18; Ion Georgescu, *Aus der Kampfzeit der rumänischen und deutschen Werktätigen im Banat gegen die militärfaschistische Diktatur und den antisowjetischen Krieg*, în: *ibid.*, vol. 13, nr. 1/1970, p. 5-24; William Marin, *Die Beteiligung der Banater deutschen Bevölkerung an der antifaschistischen Bewegung in Rumänien*, în: *ibid.*, vol. 13, nr. 2/1970, p. 45-60.

¹⁷ H. M., *40 Jahre seit der Gründung der Kommunistischen Partei Rumäniens*, în: *ibid.*, vol. 5, 1961, p. 5-32; C. G., *Zum 50. Jahrestag der RKP*, în: *ibid.*, vol. 14, nr. 1/1971, p. 5-12; H. M., *Zwanzig Jahre seit der Befreiung unseres Vaterlandes vom faschistischen Joch*, în: *ibid.*, vol. 7, nr. 2/1964, p. 5-16; C. G., *Die historische Bedeutung des 23. August*, în: *ibid.*, vol. 12, nr. 2/1969, p. 5-12; *30 Jahre freies Rumänien*, în: *ibid.*, vol. 17, nr. 2/1974, p. 5-8; *45 Jahre seit der Befreiung unseres Landes vom Faschismus*, în: *ibid.*, vol. 32, nr. 1/1989, p. 5-8; Iuliu Gerő, *Der revolutionäre Akt der Nationalisierung zweier Temesvarer Betriebe – Wendepunkt in der Entwicklung der Produktivkräfte*, în: *ibid.*, vol. 5, 1961, p. 87-122.

În strânsă relație cu istoria germanilor de pe teritoriul României se află și istoria culturii acestora: receptarea curentelor filosofice din vestul Europei¹⁸, istoria literaturii, a artelor plastice și a arhitecturii¹⁹, istoria muzicii²⁰ și a tiparului²¹ ș. a. Evidențierea interferențelor culturale germano-române-maghiare au constituit, de asemenea, o prioritate pentru cei care au redactat revista „Forschungen zur Volks- und Landeskunde”²².

Întrucât unul dintre marile obiective ale „Secției de cercetare” din Sibiu a fost continuarea *Dicționarului graiurilor săsești din Transilvania*, deja în primul număr al revistei „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” s-a discutat despre viitorul acestui proiect, iar apoi rezultatele cercetării dialectologice și evoluția dicționarului au fost comunicate în numeroase numere ale revistei²³. Graiurile germanilor din Banat și munca la dicționarul acestora a fost de asemenea urmărită cu atenție²⁴.

Cercetarea istoriei literaturii germanilor de pe teritoriul României a constituit dintru început o prioritate a Secției și implicit a revistei patronată de aceasta. În „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” au fost publicate numeroase studii pregătitoare pentru realizarea marilor sinteze. Ca și în cazul studiului istoriei, și în cel al istoriei literare, abordarea a cunoscut modificări de optică odată cu trecerea timpului. Dacă în primii ani literatura era analizată mai mult din punctul de vedere al mesajului decât din acela al valorii literare,

¹⁸ Bernhard Capesius, *Der Hermannstädter Humanist Georg Reicherstorfer*, în: *ibid.*, vol. 10, nr. 1/1967, p. 35-62; Ludwig Binder, *Überlegungen zur Aufklärung unter den Siebenbürger Sachsen*, în: *ibid.*, vol. 19, nr. 1/1976, p. 59-62.

¹⁹ Corina Nicolescu, Franz Killyen, *Der Kronstädter Goldschmied Georg May II. und sein Werk*, în: *ibid.*, vol. 9, nr. 2/1966, p. 59-74; Julius Bielz, *Ein Hermannstädter Malerkreis um 1850*, în: *ibid.*, vol. 13, nr. 1/1970, p. 37-56; Anamaria Haldner, *Renaissanceportale in Hermannstadt*, în: *ibid.*, vol. 13, nr. 1/1970, p. 86-91; Harald Krasser, *Untersuchungen zur mittelalterlichen Tafelmalerei in Siebenbürgen*, în: *ibid.*, vol. 14, nr. 2/1971, p. 9-24.

²⁰ Inge Wittstock, *Aus der älteren siebenbürgisch-sächsischen Musikgeschichte (12.-16. Jahrhundert)*, în: *ibid.*, vol. 22, nr. 1/1979, p. 49-55; Gernot Nußbächer, *Zur Biographie von Valentin Greff-Bakfark*, în: *ibid.*, vol. 25, nr. 1-2/1982, p. 103-105; Hans Tobie, *Carl Filtsch. Ein Kapitel der Musikgeschichte Siebenbürgens*, în: *ibid.*, vol. 12, nr. 1/1969, p. 37-48.

²¹ Zsigmond Jakó, *Die Hermannstädter Druckerei im 16. Jahrhundert und ihre Bedeutung für die rumänische Kulturgeschichte*, în: *ibid.*, vol. 9, nr. 1/1966, p. 31-58; Erika Ising, *Die lateinische Grammatik des Johannes Honterus*, în: *ibid.*, vol. 11, nr. 2/1968, p. 41-54; Bernhard Capesius, G. Ising, *Eine Heltauer Handschrift mit Wörterverzeichnissen aus dem 15. Jahrhundert*, în: *ibid.*, vol. 12, nr. 1/1969, p. 9-24.

²² Mihai Sofronie, *Zu den rumänisch-sächsischen Kulturinterferenzen im 19. Jahrhundert*, în: *ibid.*, vol. 21, nr. 1/1978, p. 128-130; Brigitte Stephani, *Emil Sigerus, ein Erforscher rumänischer Volkskunst*, în: *ibid.*, vol. 22, nr. 1/1979, p. 93-95; Mircea Stoia, *Die Mitarbeit der Sachsen an der ersten rumänischen Enzyklopädie (1896-1904)*, în: *ibid.*, vol. 23, nr. 1/1980, p. 125-128; Paul Binder, *Sächsische und szeklerische siedlungsgeschichtliche Interferenzen im Repser Gebiet*, în: *ibid.*, vol. 28, nr. 2/1985, p. 45-56.

²³ Arnold Pancratz, *Kritische Betrachtungen zum volkskundlichen Teil des siebenbürgisch-sächsischen Wörterbuchs*, în: *ibid.*, vol. 4, 1961, p. 27-42; Bernhard Capesius, *Ein gegenläufiger Lautersatz im Siebenbürgisch-Sächsischen*, în: *ibid.*, vol. 6, 1963, p. 176-183; Gisela Richter, Anneliese Thudt, *Ergebnisse der mundartlichen Neuaufnahmen im Unterwald*, în: *ibid.*, vol. 7, nr. 1/1964, p. 91-108; Roswitha Braun, *Die Deklination der Adjektive im Siebenbürgisch-Sächsischen*, în: *ibid.*, vol. 8, nr. 2/1965, p. 81-90; Sigrid Haldenwang, *Zur geographischen Verbreitung von einigen siebenbürgisch-sächsischen Familiennamen*, în: *ibid.*, vol. 19, nr. 1/1976, p. 106-112; Ute Maurer, *Aus der Arbeit des siebenbürgisch-sächsischen Wörterbuchs: müß, müßig*, în: *ibid.*, vol. 25, nr. 1-2/1982, p. 99-101.

²⁴ Josef Roos, *Beiträge zur Erforschung der Banater deutschen Mundarten*, în: *ibid.*, vol. 2, 1959, p. 45-74; Johann Wolf, *Die Erforschung der Banater deutschen Mundarten im Lichte des Aufsatzes "Der fränkische Dialekt" von Friedrich Engels*, în: *ibid.*, vol. 3, 1960, p. 149-159.

cercetările ulterioare au avut în vedere, în primul rând, valoarea estetică a materialului studiat²⁵.

Studiile de etnografie/etnologie privind minoritatea germană dar și pe cei cu care germanii își împărțeau teritoriul au avut și ele o pondere destul de mare în economia revistei „Forschungen zur Volks- und Landeskunde”. Fenomenele de interferență au făcut, de asemenea, subiectul unor interesante contribuții²⁶.

Spre sfârșitul anilor '60, în România s-a discutat mult despre necesitatea continuării unei tradiții întrerupte după război, cea a investigațiilor sociologice. În cadrul institutului sibian a funcționat, din 1970, un colectiv de sociologi, care a studiat o serie de fenomene sociale importante din ultimul sfert al secolului XX, încredințând o parte din rezultate revistei „Forschungen zur Volks- und Landeskunde”²⁷. Cercetările sociologice nu s-au referit la probleme specifice ale minorităților naționale.

Diversitatea și bogăția informației conținute în „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” pe parcursul celor 30 de ani ai apariției sale în condițiile comunismului românesc (1959-1989), recomandă revista drept importantă publicație științifică a timpului. Trebuie menționat faptul că, în comparație cu alte publicații, „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” s-a bucurat de anumite libertăți, datorate tirajul mic, grupului țintă redus, necunoașterii limbii germane de către cenzori. Dar trebuie avut în vedere și faptul că revista era exportată în străinătate, servind ca un excelent mijloc de propagandă în ilustrarea politicii permissive a autorităților față de minoritatea germană.

Revista „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” între 1990 și 2009

În primul număr al revistei, apărut după evenimentele din decembrie 1989, respectiv volumul 32, nr. 2/1989, fostul redactor-șef, Carl Göllner, și Gerhard Konnerth, redactorul-șef în funcție, au considerat necesar să se adreseze cititorilor într-un text explicativ, în care și-au recunoscut, pe de-o parte, vina de a se fi lăsat prinși în mrejele ideologiei dominante, iar pe de altă parte, și-au subliniat meritul de-a nu fi făcut jocul puterii și de-a fi acționat prioritar în folosul științei și al cunoașterii²⁸. În sprijinul acestor afirmații, redactorii-șefi se

²⁵ Heinz Stănescu, *Zum Kampf um die Entwicklung der sozialistischen Literatur bei der deutschen Minderheit in der rumänischen Volksrepublik*, în: *ibid.*, vol. 3, 1960, p. 99-117; Harald Krasser, *Ein literarischer Beitrag zum Kampf gegen den imperialistischen ersten Weltkrieg. Johann Schuster Herineanu*, în: *ibid.*, vol. 6, 1963, p. 159-169; Bernhard Capesius, *Betrachtungen zur vergleichenden Literaturgeschichte bei den Siebenbürger Sachsen*, în: *ibid.*, vol. 15, nr. 2/1972, p. 116-123; Joachim Wittstock, *Die siebenbürgisch-sächsische Literatur im sozial-politischen und kulturellen Gefüge der Jahre 1849-1890*, în: *ibid.*, vol. 19, nr. 2/1976, p. 65-76.

²⁶ Luise Treiber-Netoliczka, *Die Kronstädter Trachten um 1700, Zeugen der bestehenden Klassenunterschiede*, în: *ibid.*, vol. 2, 1959, p. 143-152; Nicolae Dunăre, Luise Treiber-Netoliczka, *Rumänische, sächsische und ungarische Beziehungen auf dem Gebiet der Volkskunde*, în: *ibid.*, vol. 4, 1961, p. 47-76; Roswith Capesius, *Über die Entwicklung der Feuerstelle im siebenbürgischen Bauernhaus*, în: *ibid.*, vol. 19, nr. 2/1976, p. 100-108; Richard Mildt, *Das Gansabreiten im Zekeschgebiet*, în: *ibid.*, vol. 12, nr. 1/1969, p. 102-118; Horst Klusch, *Zum Urzelllaufen*, în: *ibid.*, vol. 24, nr. 1/1981, p. 124-125; Heinrich Lay, *Kerweihtraditionen im Banat*, în: *ibid.*, vol. 17, nr. 1/1974, p. 81-101.

²⁷ Florica Vasiliu, *Über Kulturinstitutionen und ihre gesellschaftliche Wirksamkeit im Jahr 1970*, în: *ibid.*, vol. 14, nr. 2/1971, p. 76-82.

²⁸ Carl Göllner, Gerhard Konnerth, *Wissenschaftliche Erkenntnis als Maßstab*, în: *ibid.*, vol. 32, nr. 2/1989, p. 5-8.

refereau la acele contribuții care i-au fost impuse redacției²⁹, dar și acțiunile lor curajoase, prin care au păstrat relativa autonomie a publicației³⁰.

După 1989, revista s-a confruntat cu două mari dificultăți: exodul germanilor și dificultățile financiare. Dacă până în 1989 au predominat studiile scrise de autori germani în limba lor maternă, după aceea accentul a căzut pe traduceri, ceea ce a îngreunat munca colectivului de redacție. Dificultățile financiare ale Editurii Academiei au făcut ca revista să nu mai apară cu regularitate și să se recurgă la soluția numerelor duble și triple. Apoi, „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” a apărut timp de mai mulți ani datorită generozității unor sponsori, iar de câțiva ani încoace apare prin efortul conjugat al editurii cu cel al sponsorilor. Actualmente, revista este cotate B+ de către CNCSIS, existând șanse ca în curând să fie indexată ISI.

Din punctul de vedere al conținutului, revista nu s-a schimbat radical după 1989, ci a căutat să profite de libertate și de dispariția cenzurii. Abordarea istoriei în cheie marxist-leninistă a dispărut, iar teme considerate odinioară tabu pot fi tratate fără îngrădiri. Dacă abordarea este științifică, totul este permis.

Toate acestea au făcut ca revista în discuție să rămână o publicație importantă a Academiei Române, găsindu-se în toate marile biblioteci ale lumii. Din acest punct de vedere și-a păstrat funcția de „ambasadoare” a României.

În octombrie 2009, în cadrul unei sesiuni științifice internaționale, s-a sărbătorit o jumătate de secol de existență a revistei „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” în speranța că va avea o viață lungă.

²⁹ Ștefan Pascu, Mircea Mușat, Florin Constantiniu, *Bewußte Fälschung der Geschichte unter der Ägide der Ungarischen Akademie der Wissenschaften*, în: *ibid.*, vol. 30, 1/1987, p. 11-36; Gerhard Konnerth, *Die Plenartagung und die gemeinsame Sitzung der Werktätigen ungarischer und deutscher Nationalität*, în: *ibid.*, vol. 30, nr. 2/1987, p. 5-10.

³⁰ Walter König, *Die Entwicklung des Schulwesens der Siebenbürger Sachsen zwischen 1867 und 1918*, în: *ibid.*, vol. 27, nr. 1/1984, p. 45-55; Paul Niedermaier, *Zur Bevölkerungsdichte und -bewegung im mittelalterlichen Siebenbürgen*, în: *ibid.*, vol. 29, nr. 1/1986, p. 17-27.

CONSERVARE- RESTAURARE

